

Vlaams
Parlement

stuk **679** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 7 oktober 2010 (2010-2011)

Gedachtewisseling

over het besparingsplan van de VRT

Verslag

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door de heren Carl Decaluwe en Bart Tommelein

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Philippe De Coene.

Vaste leden:

de heren Carl Decaluwe, Paul Delva, Johan Verstreken, Veli Yüksel;
de heren Erik Arckens, Johan Deckmyn, Wim Wienen;
de heren Jean-Jacques De Gucht, Herman Schueremans;
de heren Philippe De Coene, Chokri Mahassine;
de heer Lieven Dehandschutter, mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

de heer Ludwig Caluwé, de dames Martine Fournier, Vera Jans, Tinne Rombouts;
de heer Chris Janssens, de dames Katleen Martens, An Michiels;
de heren Peter Gysbrechts, Bart Tommelein;
de dames Caroline Gennez, Yamila Idrissi;
de heren Wilfried Vandaele, Kris Van Dijck;
mevrouw Ulla Werbrouck;
de heer Luckas Van Der Taelen.

INHOUD

1. Algemene toelichting van het besparingsplan van de VRT door mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding	4
2. Toelichting van enkele specifieke elementen van het besparingsplan van de VRT door de heer Luc Van den Brande, voorzitter van de raad van bestuur van de VRT	5
3. Toelichting door de heer Piet Van Roe, gedelegeerd bestuurder ad interim, van de gevolgen van het besparingsplan voor de VRT als organisatie en voor de kijker en luisteraar	8
4. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers.....	8
Gebruikte afkortingen	22
Bijlage: Enkele cijfers in verband met het besparingsplan van de VRT.....	23

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media organiseerde op 6 juli 2010 een gedachtewisseling over het besparingsplan dat op 28 juni 2010 door de raad van bestuur van de VRT werd goedgekeurd. De gedachtewisseling werd georganiseerd met mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, met de heer Luc Van den Brande, voorzitter van de raad van bestuur van de VRT, en met de heer Piet Van Roe, gedelegeerd bestuurder ad interim van de VRT.

1. Algemene toelichting van het besparingsplan van de VRT door mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding

De *minister* deelt mee dat de Vlaamse overheid voor aanzienlijke besparingen staat in alle Vlaamse administraties en overheidsbedrijven. Op 8 oktober 2009 bezorgde ze aan de VRT een schrijven met een schets van de besparingsinspanningen voor 2010 en 2011. Voor 2010 beliepen de besparingen voor de VRT, op basis van de gehanteerde lineaire besparingsmaatregelen 20,508 miljoen euro. Gezien de korte tijd om de besparingen nog om te zetten, heeft de minister elders binnen haar beleidsdomein nog eenmalig 5,8 miljoen euro moeten zoeken om die te reduceren voor de VRT.

Voor 2011 werd conform de gehanteerde besparingsmaatregelen nog een aanvullende besparing verwacht van zowat 50 tot 60 percent van de besparingen van 2010. Dat zou een besparing betekenen van nog eens 10,715 miljoen euro.

Van de VRT werd gevraagd een plan op te stellen om eind 2011 een bedrijfseconomisch resultaat in evenwicht te verzekeren. Er moest rekening gehouden worden met de in de lopende beheersovereenkomst vastgelegde inhoudelijke opdracht. Ook structurele maatregelen dienden in overweging te worden genomen om de overheadkost van de VRT te doen dalen.

De beheersovereenkomst stipuleert dat de VRT een globale efficiëntie moet realiseren van 35 miljoen euro op jaarbasis in 2011, het laatste jaar van de beheersovereenkomst. Tegenvallende prognoses van de eigen opbrengsten noopten de VRT ertoe om een snellere en meer verregaande besparing door te voeren. In het meerjarenplan 2009-2011, werd het efficiëntietraject al uitgebreid. De VRT zou een effectieve kostenreductie van 58,6 miljoen euro realiseren in 2011. De bijkomende besparingsopdracht van de overheid heeft ertoe geleid dat de VRT in 2011 een totale besparingsinspanning van 100,6 miljoen euro moet verwezenlijken. Om een dergelijke kostenvermindering waar te maken, zou de VRT besparingsmaatregelen moeten uitwerken ten belope van 65 miljoen euro op jaarbasis in 2011.

Op 15 maart 2010 is door de directie een ontwerpmeerjarenplan 2010-2012 voorgelegd aan de raad van bestuur van de VRT, die op de vergadering van 30 maart 2010 de directie van de VRT een mandaat gaf om de nodige maatregelen uit te werken. Er is gevraagd rekening te houden met nieuwe elementen en mogelijkheden die zich tussentijds zouden aandienen. Het mandaat besloeg ook de onderhandelingen met de vakbonden over uitstroomvoorstellen voor het personeel. De raad van bestuur wilde over het verloop daarvan geregeld op de hoogte blijven. De raad van bestuur zou pas over een besparingsplan beslissen op basis van het uiteindelijk voorstel van de directie na afloop van die onderhandelingen.

Einde maart legden de drie vakbonden, ACOD-VRT, ACV-VRT en VSOA-VRT, een alternatief besparingsplan voor dat uitging van een besparing van 38,2 miljoen euro. Daarop volgde intensief overleg tussen directie en vakbonden. Intussen werd ook het overleg in sectorcomité 18 opgestart voor onderhandelingen over de uitstroommaatregelen, in uitvoering van het meerjarenplan.

De gesprekken tussen VRT-directie en vakbonden waren eind mei 2010 al ver gevorderd. Tijdens de raad van bestuur van 31 mei bleken de te verwachten opbrengsten 5 miljoen euro lager te liggen in 2011. Het VRT-management stelde met het oog daarop voor de besparingsinspanningen ook met 5 miljoen euro te verhogen, teneinde inderdaad een evenwicht te bereiken eind 2011. De extra besparingsdruk lag volgens minister Lieten mee aan de basis van de syndicale actie op woensdag 9 juni 2010.

In een onderhoud met de vakbonden op 21 juni 2010 liet de minister weten dat voor haar de besparingsdoelstelling op 65 miljoen euro bleef. Die visie was afgetoetst binnen de Vlaamse Regering. Samen met directie en vakbonden is afgesproken dat een eventueel deficit als collectief probleem zou worden beschouwd dat in de loop van 2011 verder zou worden opgevolgd en opgelost. Evenwicht als einddoel blijft volgens de minister de meest gezonde optie voor de omroep in het licht van een nieuwe beheersovereenkomst. In het licht van de omstandigheden en het onderhandelingstraject, toonde ze zich wel bereid om het risico op een beperkt deficit te dragen, samen met de raad van bestuur en het VRT-management. In het definitieve meerjarenplan 2010-2012 vertaalde die beslissing zich in een verminderde besparingsinspanning op het aanbod en het personeel. Er werd rekening gehouden met het feit dat het geraamde deficit van 4,9 miljoen euro voor 2011 eventueel nog kon worden aangezuiverd uit het reservefonds van de VRT. Conform de lopende beheersovereenkomst kan dat fonds met nog 55 miljoen euro in kas volledig aangewend worden. Het meerjarenplan voorziet dan op het einde van 2011 nog een positief saldo van 840.000 euro.

De VRT garandeerde de minister dat ze alle financiële performantiemaatstaven van de lopende beheersovereenkomst zal honoreren. De lopende beheersovereenkomst voorziet al in een deficit van 8,9 miljoen euro in 2011. Het meerjarenplan stelt 4,9 miljoen euro voorop en doet het dus beter.

De raad van bestuur en de directie zijn in overleg met de vakbonden tot een evenwichtig plan gekomen, dat zoveel mogelijk de effecten op het aanbod beperkt en zich vooral richt op een doorgedreven efficiëntietraject. Dat moet zich blijvend vertalen in een daling van de overheadkost. In het besparingsplan is rekening gehouden met een relatief zwaardere inspanning van de ondersteunende diensten in verhouding tot die van de corebusiness, zowel met betrekking tot de externe kosten als qua afslanking van het personeelsbestand bij de ondersteunende directies. Het zou voor de VRT gaan om 472 vte waarvan na toepassing van het besparingsplan nog 370 vte in de ondersteunende diensten actief zouden zijn. Dat houdt over enkele jaren tijd een gevoelige besparing in van 22 percent.

Op 1 juli 2010 is in navolging van het akkoord tussen VRT-management en vakbonden ook in het sectorcomité 18 een protocol van akkoord bereikt over de uitstroommaatregelen.

De minister drukt haar waardering uit voor het management van de VRT voor het volbrengen van een moeilijke opdracht en de vakbonden voor de constructieve medewerking.

2. Toelichting van enkele specifieke elementen van het besparingsplan van de VRT door de heer Luc Van den Brande, voorzitter van de raad van bestuur van de VRT

De heer *Luc Van den Brande* meent dat vooral transparantie over wat er in de VRT omgaat, belangrijk is. Hij wijst op de noodzaak van nieuwe afspraken in 1995-1996, met het oog op een duidelijk onderscheid tussen de politieke verantwoordelijkheid, de strategie van de VRT, en de operationele verantwoordelijkheid. Het aangebrachte schema heeft met die herijking alles te maken. Ook de depolitisering van de VRT was destijds een noodzaak.

De spreker gaat verder in op de efficiëntiemaatregelen, de personeelsmaatregelen, de nieuwe instroom, de besparingen op het aanbod en de toekomst van de VRT. Een besparing van 65 miljoen euro is niet niks, want ze beslaat ongeveer 17 percent van het budget. Toch moet de VRT, net als vele andere Vlaamse instellingen, de tering naar de nering zetten. In heel wat landen en deelstaten, zoals Catalonië, zijn drastische besparingsmaatregelen genomen. De besparingsinspanningen van de VRT zijn erop gericht de doelstellingen van de openbare omroep in Vlaanderen en zijn specifieke opdracht te bewaren. Het ging erom niet louter kwantitatief het besparingsdoel te bereiken, maar vooral ook het evenwicht daarin te vinden en de toekomst van een kwaliteitsvolle openbare omroep te vrijwaren. Bovendien moest ook een nieuwe instroom van personeelsleden mogelijk blijven. Oorspronkelijk moesten 279 vte personeel afvloeien. Dat is teruggebracht tot 219. Men heeft zich tot doel gesteld de afvloeiingen op een sociaal verantwoorde manier te laten gebeuren. Er is geen sprake van gedwongen en naakte ontslagen. Een aangepast voorstel omvatte wat de spreker noemt redelijke afvloeiingsvoorstellen.

Er wordt ook minder geschrapt in het brede aanbod dan eerst voorzien. De raad van bestuur heeft daarbij rekening gehouden met de zorg van het bredere medialandschap waartoe ook de productiehuizen behoren, maar wilde zorgvuldig omspringen met het beschikbare kapitaal. Het doel was om macrobudgettair het objectief te halen en tegelijk enkele andere doelstellingen te realiseren: de kwaliteitsvolle toekomst van de VRT vrijwaren, de personeelsmaatregelen op een sociaal verantwoorde manier doorvoeren en tot slot vooral ook erop toezien dat er een beheersbaar deficit zou zijn. Dat laatste is uiteindelijk vastgelegd op 4,9 miljoen euro.

Uit de besparingsvoorstellen vloeide een vermindering van de voorziene eigen opbrengsten voort. Dat besloeg ongeveer 5 miljoen euro. In de verschillende onderhandelingsfasen van het traject was op zeker ogenblik vanuit vakbondszijde sprake van efficiëntiemaatregelen ten belope van 38,2 miljoen euro. De spreker drukt zijn expliciete waardering uit voor de buitengewoon verantwoordelijke houding van de vakbonden. Ze gingen ermee akkoord om via onderhandelingen de kloof van 5 miljoen euro dicht te rijden. Zo kwamen ze op 44 miljoen euro, geconcentreerd in bijkomende efficiëntiemaatregelen. De extra besparing die nodig was, mocht niet verder raken aan het aanbod. Milderer op het aanbod kon problemen geven inzake kwaliteit en de substantie van de VRT. Uiteindelijk is beslist het beheersbaar tekort van 4,9 miljoen euro aan te houden. Die vrijgekomen budgettaire ruimte maakte het mogelijk opnieuw extra te investeren in primetimeprogramma's op vrijdag en zaterdag. Het oorspronkelijke besparingsplan voorzag ter zake aanzienlijke besparingen in de Vlaamse producties, terwijl het volgens de spreker belangrijk is dat in die zin dingen mogelijk zijn. Canvas en Ketnet kunnen ook iets meer investeren.

Hoofdmoot van de maatregelen behelzen de efficiëntie. Het bleek niet mogelijk de 65 miljoen aan besparingen enkel middels efficiëntiemaatregelen in te vullen. Er zijn immers ook grenzen aan efficiëntie. Zodoende is er voor 44,2 miljoen euro aan efficiëntiemaatregelen genomen, of 68 percent. Dat impliceert dat programma's goedkoper geproduceerd worden. Zuiniger houdt echter niet de facto in dat er kwaliteitsverlies is. De interne capaciteit moet beter benut worden en de samendrukbare werkingskosten beter beheerd. Die drie pijlers vormen de onderbouw van de efficiëntiemaatregelen.

De heer Van den Brande verklaart dat men tevens van oordeel is geweest dat inspanningen op alle niveaus moeten gebeuren en daarom zijn alle personeelsbonussen opgeschort tot de VRT opnieuw structureel gezond is. Een aantal investeringen zullen vertraagd verlopen, maar dat zou niet wegen op het fundamenteel aanbodpakket.

Een aantal personeelsmaatregelen richt zich tot alle medewerkers van de VRT, onder meer met betrekking tot de mogelijkheden voor deeltijds werken. Andere richten zich veeleer tot de iets oudere medewerkers die de pensioengerechtigde leeftijd benaderen. Het gaat in alle gevallen over vrijwillige instap en niet-dwingende maatregelen. De termijnen houden

rekening met de doelstellingen voor 2011 en fungeren dus mee als fundament voor de nieuwe beheersovereenkomst. De toe te passen maatregelen zijn echter algemeen toepasbaar.

Selectieve maatregelen waren in deze situatie niet mogelijk. Dat impliceert voor de VRT dat men een aantal mensen die de organisatie mogelijk zullen verlaten, liever niet ziet vertrekken. Anderen die minder onmisbaar zijn, gaan eventueel niet in op de maatregelen. De spreker wijst erop dat dit een algemeen probleem is van dergelijke maatregelen inzake brugpensioen en andere arbeidssstelsels. In het licht van de problemen die zich zouden stellen om bepaalde opdrachten te vervullen, is beslist dat de altijd aangehouden managementreserve van 2,5 miljoen euro kan worden aangesproken om, indien nodig, het evenwicht te herstellen. Specifiek voor de VRT in tegenstelling tot andere Vlaamse overheidsinstellingen, is dat de afspraken tussen directie en vakbonden zich alleen richten op uitstapmogelijkheden en sociale maatregelen met betrekking tot het personeel. De heer Van den Brande onderstreept dat de samenwerking ter zake het mogelijk maakte afspraken te maken inzake bijkomende efficiëntiemaatregelen. Het akkoord in het sectorcomité 18 van 1 juli 2010 sloeg, helemaal volgens de regels, alleen op de uitstroombmodaliteiten.

Inzake de nieuwe instroom benadrukt de spreker hoe belangrijk het aantrekken van nieuw talent is voor een creatieve omgeving als de VRT. In de eerste fase had men daar onvoldoende oog voor. Gaandeweg groeide echter de overtuiging dat aan dit aspect moest worden gewerkt. Structurele uitzendarbeid werd omgezet in reguliere tewerkstelling en medewerkers kozen ervoor om het geld — waarop ze volgens het werkreglement recht hebben — om te zetten in tijd. Dat maakte een voorzichtige nieuwe instroom mogelijk. Iets wat lang niet mogelijk was, werd in moeilijke omstandigheden in consensus toch gerealiseerd. Naar schatting zouden zo 34 nieuwe medewerkers kunnen instromen. De versterking van het aanbod door het aanhouden van het beheersbaar tekort voor 2011 moet toelaten nog eens 26 medewerkers binnen te halen. Dat resulteert in een vermindering van de vooropgestelde 279 plaatsen in het besparingsplan tot 219 afvloeiingen.

De besparingen op het aanbod beslaan 32 percent van de besparingsinspanning, of 20,8 miljoen euro. Er leefde heel wat vrees over wat van het aanbod overeind zou blijven. De essentie van de programmering blijft echter onverminderd bestaan, ook als de zaken zuiniger of met minder medewerkers moeten worden aangepakt. De openbare omroep moet alle opties kunnen openhouden voor de nieuwe beheersovereenkomst 2012-2016.

De heer Van den Brande verklaart dat het besparingsplan beantwoordt aan de beoogde doelstelling. Wat rest is een beheersbaar tekort dat nodig is om zowel qua aanbod als inzake personeel de ingreep te milderen. Het maakt ook mogelijk dat er investeringen kunnen gebeuren in een muziekprogramma op vrijdagavond en vanaf het najaar 2010 in een intern geproduceerd familieprogramma op zaterdag. Canvas zal op maandagavond opnieuw een Vlaamse productie uitzenden en Ketnet zal investeren in extra aanbod, specifiek gericht op het mobiliseren van kinderen. In het aanbod zullen wel verschuivingen worden doorgevoerd, maar voorts blijft het onaangeroerd. Zo moet een ideale mix worden bereikt tussen ipro- en epro-programma's – intern en extern geproduceerde programma's – worden bereikt met een verhouding van 75 percent tegenover 25 percent.

De heer Van den Brande besluit dat de chronologie de VRT niet meezat. Ideaal zou volgens hem zijn geweest dat de besparingsoefening had kunnen plaatsvinden gelijklopend met de discussie over de nieuwe beheersovereenkomst. Dat zou de toekomst van de VRT duidelijker omljnd hebben. Dat dit niet kon, was een samenloop van omstandigheden die noopten tot een budgettaire gezondheidsoperatie voor de VRT. De spreker ervaart het als een boeiende uitdaging. Het beheersbaar tekort zal weggewerkt moeten worden. De VRT zal zich moeten inspannen om de nieuwe beheersperiode in te gaan met de nodige middelen en het nodige potentieel. Dat impliceert blijvende inzet op kwaliteit en de basisopdracht die behouden moet blijven. De heer Van den Brande gelooft rotsvast in de toe-

komst van de openbare omroep, net als de minister, stelt hij. Daarom waren de intussen genomen beslissingen ook noodzakelijk. Zowel de minister als de Vlaamse Regering hebben het engagement aangegaan om voor de volgende beheersovereenkomst in de middelen te voorzien om de opdracht van de VRT ook waar te maken.

Over de nieuwe beheersovereenkomst zal ten gepaste tijde worden overlegd. Ze zal niet alleen over de VRT kunnen gaan, maar moet het veranderende medialandschap als geheel beschouwen. De aard van de spelers, de verhoudingen ertussen en de omgang met externen moeten in rekening worden gebracht. De heer Van den Brande wijst er ten slotte op dat 75 percent van de breed bevraagde bevolking aangeeft tevreden te zijn over wat de openbare omroep doet. Die pijler moet dan ook gezond worden en blijven, stelt hij.

3. Toelichting door de heer Piet Van Roe, gedelegeerd bestuurder ad interim, van de gevolgen van het besparingsplan voor de VRT als organisatie en voor de kijker en luisteraar

De heer *Piet Van Roe* sluit zich aan bij de toelichtingen van de minister en de heer Van den Brande. Hij maakt graag enkele bijkomende kanttekeningen vanuit de organisatie zelf en met het oog op wat het voor kijker en luisteraar zal betekenen.

De besparingsoefening past in een veel bredere opdracht die de heer Van Roe heeft aanvaard bij het tijdelijk opnemen van zijn functie op verzoek van de Vlaamse Regering in december 2009. De opdracht toen was driedelig: een reorganisatie doorvoeren, de besparingsoefening maken en daarna de nieuwe beheersovereenkomst 2012-2016 voorbereiden.

De reorganisatie ging vrij snel van start, met een reductie van de directie van 8 naar 4 en van het management van 90 naar 60 personen op een tweetal maanden tijd. Daarna is de besparingsoefening aangevat. De raad van bestuur kwam drie keer samen in dat verband. Met de vakbonden is vier maanden onderhandeld. Na negen maanden werd een akkoord bereikt.

De spreker ziet in het akkoord een aantal grote voordelen naast enkele nadelen. Het belangrijkste is dat het akkoord er is. De onderhandelingen brachten enig immobilisme teweeg. Dat er consensus over bestaat op alle niveaus van minister over directie en raad van bestuur tot vakbonden en personeel, is bijzonder lovenswaardig en van nog groter belang. Het akkoord legt geen blijvende hypotheek op de organisatie. Het model van de openbare omroep in Vlaanderen is een van de meest performante in Europa. Het blijft integraal overeind: de merken en netten, de balans tussen produceren en programmeren en het crossmediaal mediamodel. Het is ten slotte ook een sociaal verantwoord akkoord. Er is geen bloedbad aangericht. De VRT kan in de toekomst meer efficiënt en meer flexibel werken. De omroep is beter gewapend.

Minder positief is de zeer moeilijke uitvoerbaarheid van het plan, omwille van de selectiviteit. Er zal ook een stuk minder aanbod zijn, al blijft dat aanvaardbaar voor de kijker. Wat er gebracht wordt en gebeurt, zal echter dezelfde kwaliteit hebben als voorheen. Het beheersbaar tekort moet op termijn wel worden opgevangen. Het einde van de besparingen is dus nog niet bereikt. Het onevenwicht tussen personeelskost en inkomsten is licht toegenomen, wat de organisatie kwetsbaarder maakt. Dat moet geregeld worden in de volgende beheersovereenkomst.

4. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

De heer *Wim Wienen* stelt vast dat de heer Van Roe nog steeds met hetzelfde enthousiasme als voorheen over de VRT spreekt. Hij merkt op dat de derde opdracht waarvan sprake nog niet is aangevat, namelijk de onderhandelingen over de nieuwe beheersovereenkomst. Dat impliceert dat er nog enige tijd over zal gaan vooraleer er een nieuwe CEO wordt aangeduid. Dat vindt het lid positief, omdat de heer Van Roe goed werk leverde.

Het efficiëntietraject van 44,2 miljoen euro vindt de heer Wienen indrukwekkend omdat met de vorige CEO een dergelijke besparingsoefening altijd te moeilijk bleek. Het is goed dat 68 percent van de besparingen in efficiëntietrajecten wordt gehaald, omdat het om structurele maatregelen gaat.

Over het beheersbaar tekort van 4,9 miljoen euro vraagt de heer Wienen zich af waarom de minister dat heeft toegestaan. De minister stelt dat de reserve van de VRT nog voldoende middelen bevat om dat gat uiteindelijk dicht te rijden, maar de voorzitter van de raad van bestuur en de CEO stellen dat nog niet duidelijk is hoe dat moet gebeuren. Het lid vreest dat de Vlaamse Regering zoals al meer is gebeurd, uiteindelijk het verschil zal bijpassen. Wacht de VRT op het moment dat de Vlaamse Regering een budget in evenwicht kan voorleggen, met name tot 2011? Dan is er immers extra beleidsruimte in 2012.

Er wordt voor 20,8 miljoen euro bespaard in het kader van het aanbod en dat zou vooral gebeuren door met minder mensen meer te doen. Hoe gebeurt dat precies? De minister verklaarde eerder dat er niet gesneden mocht worden in het aanbod, maar kwam daarop terug. Is de operatie zo minimaal? Waarom kan het intussen wel?

De heer Wienen verwijst naar zijn pleidooi voor het terugschroeven van bepaalde opdrachten in de lopende beheersovereenkomst en de besparingen elders te zoeken om de besparingsoperatie op te vangen in de financieel moeilijke tijden. Hij doelde daarbij onder meer op onderzoek en ontwikkeling dat een belangrijke opdracht van de VRT behelst. De beheersovereenkomst diende hoe dan ook te worden aangepast, omdat ook de dotatie aan de VRT is aangepast. In diezelfde beweging had men, conform de opmerkingen van het Rekenhof, ook een aantal opdrachten kunnen terugschroeven. Waarom is dat niet gebeurd, vraagt het lid zich af.

De heer *Bart Tommelein* is zeer tevreden omdat er niet is gekozen voor een lightversie van het besparingsplan. Hij vond het van uitermate groot belang dat een bedrijf als de VRT, net als de andere overheidsbedrijven, ook de tering naar de nering zou zetten en een gezond budget zou kunnen voorleggen. De VRT wordt hiermee terug op het goede spoor gezet.

Tegelijk heeft de heer Tommelein vragen bij het beheersbaar tekort van 4,9 miljoen euro dat de minister blijkbaar binnen haar budget heeft 'gevonden'. Waar dan wel, vraagt hij zich af? Onder welke voorwaarden zal het worden bijgepast? Het lid onthoudt dat zowel de minister als de VRT het tekort liever niet hebben.

Dat het gros van de besparingen door efficiëntieverbetering wordt bereikt, stemt de heer Tommelein ook tevreden. Hij vindt het een must voor elke onderneming. Minstens even belangrijk vindt hij dat die inspanningen in de toekomst worden volgehouden. Ook hij stelt dat een blijvend verantwoord financieel beleid voor een toekomstige CEO de opdracht bij uitstek blijft.

Het lid deelt de mening van de gedelegeerd bestuurder dat de kwaliteit van de openbare omroep voorop moet staan. Dat hoeft volgens hem inderdaad het aanbod niet te schaden, al wordt daar allicht toch in gesneden. Is het mogelijk een overzicht te bezorgen van de diverse besparingen in het aanbod? Wordt er evenwichtig bespaard over de verschillende genres? In maart 2010 was er sprake van tien percent op alle genres, met uitzondering van nieuws en duiding, waar het om vijf percent zou gaan. Wat zijn de verhoudingen met het nieuwe plan?

De heer *Luc Van den Brande* merkt op dat de tien percent waarvan sprake, geen korting op het aanbod zelf inhoudt, maar een korting op de kostprijs. Men brengt dezelfde dingen, maar zuiniger.

Ook met de visie op het belang van performantie is de heer *Bart Tommelein* het eens. Hij heeft er wel af en toe twijfels bij of de performantie niet veeleer overgaat in dominantie ten aanzien van andere spelers. Er zal in een toekomstvisie rekening moeten worden gehouden met die andere spelers.

Belangrijk vindt de heer Tommelein ook dat het aangekondigde personeelsbeleid geregeld wordt geëvalueerd. De moeilijke uitvoerbaarheid van het plan vraagt daarom.

De VRT dient ook in de toekomst de inkomsten correcter in te schatten. Het is immers niet de eerste keer dat die verkeerd worden ingeschat. Bij onderhandelingen over de volgende beheersovereenkomst moet worden nagedacht over transparantie in die zin.

Inzake het sportaanbod kreeg het lid niet meteen de indruk dat er zwaar zou worden bespaard op dat onderdeel. Hij verwijst daarbij naar de uitzendrechten voor thuismatchen van de Rode Duivels, voor het wereldkampioenschap veldrijden enzovoort. Hij meent dat de VRT niet noodzakelijk in die aspecten mee moet concurreren met andere spelers. Ook bij de redenen voor het meedingen naar dergelijke rechten heeft hij vragen: men wil vaak gewoon niet dat iemand anders de rechten binnenhaalt, stelt hij.

De heer Tommelein vraagt zich ook af of er ook een plan B bestaat indien de vrijwillige vertrekken in het kader van de personeelsregelingen niet volstaan. Klopt het dat 2,5 miljoen euro uit de managementreserve wordt ingezet voor 50 personeelsleden in reserve als het plan niet de vooropgestelde aantallen oplevert?

Blijft het plan aangehouden om de contractuele lonen voor zeven maanden te bevriezen? Gaat het om een eenmalige operatie of wordt het stramien aangehouden voor de toekomst?

De heer Tommelein verwijst naar het feit dat zijn fractie al geruime tijd voorstellen heeft aangebracht om elementen uit de beheersovereenkomst te herzien. Dat de voorzitter van de raad van bestuur nu oppert dat idealiter de gemaakte oefening in het kader van de nieuwe beheersovereenkomst had moeten gebeuren, ontlokt bij het lid het voorstel om bepaalde aspecten nu reeds in vraag te stellen en aan te passen met het oog op die volgende beheersovereenkomst. De minister zegt immers te vaak dat iets later zal worden besproken.

De heer *Carl Decaluwe* hoopte dat de VRT weer een financieel gezonde start zou kunnen nemen, maar is daarvan niet meer zo zeker na de tussenkomst van de heer Van Roe. Hij apprecieert wel dat alle betrokkenen zich hebben ingespannen om tot een behoorlijk resultaat te komen om de toekomst van de openbare omroep te vrijwaren.

Van de minister wil het lid vooral weten of de toegeving om met 4,9 miljoen euro rood te gaan, binnen de Vlaamse Regering is besproken en goedgekeurd. De beheersovereenkomst blijft een afspraak tussen VRT en de Vlaamse Regering waarin een evenwicht wordt verwacht tegen eind 2011. Zal het probleem nog tijdens de lopende beheersperiode worden opgelost? Klopt het verhaal dat men afwacht of men in de RTBF-zaak niet naar Cassatie gaat en dat dan de provisie van 14 miljoen euro in de boeken van de VRT kan dienen om de put van 4,9 miljoen euro te dempen? Zo zou alsnog een zuivere rit gereden worden.

De heer Decaluwe vraagt zich ook af of de andere performantiemaatstaven uit de beheersovereenkomst naast het evenwicht, niet in het gedrang komen. Het deficit van gecumuleerd maximum 27 miljoen euro mag uitsluitend veroorzaakt worden door het renovatieproject TOM (project Totale Ombouw voor het renoveren van de VRT-gebouwen), stelt de beheersovereenkomst. Het eigen vermogen mag niet lager zakken dan 109 miljoen euro, en de solvabiliteitsratio van de VRT moet bij afsluiting van elk boekjaar minimaal 30 percent zijn. Wordt dat alles gevrijwaard, vraagt het lid zich af. Moet dus het

gat worden dichtgereden of zal het ‘en cours de route’ opgelost worden? Hij is bezorgd over de structurele en financiële leefbaarheid van de organisatie op middellange termijn.

De heer Decaluwe vraagt aan de heer Van den Brande of de contracten van de lopende beheersovereenkomst met externen heronderhandeld moeten worden in het licht van een ‘zuiniger’ aanbod. Hoe is in dat verband de verhouding tussen raad van bestuur en management? Wordt het beschouwd als een operationeel of als een strategisch aspect? Het lid ziet het als een strategisch element omdat het om veel geld gaat. De CD&V blijkt geen voorstander meer van langlopende contracten met grote productiehuisen, omdat ook kleine productiehuisen gelijke kansen verdienen.

Het verbaast de heer Decaluwe dat de heer Van Roe en het VRT-management nooit van de Vlaamse Regering hebben gevraagd om de lopende beheersovereenkomst bij te sturen. Waarom is dat nooit gebeurd? Ook de evaluatiemogelijkheid na drie jaar is niet benut. Dat betreurt het lid, vooral met het oog op een drastisch wijzigend medialandschap, net als de verhouding tussen distributeurs, productiehuisen en omroepen. Hij vindt het een gemiste kans.

Wat het lid verontrust is de opmerking van de heer Van Roe over het onevenwicht tussen personeelskost en inkomsten. Dit evenwicht is met de besparingen zelfs slechter geworden. Ondanks de sociale inspanningen om toch nog nieuwe krachten te kunnen aanwerven, vreest de heer Decaluwe dat de openbare omroep over luttele tijd weer voor een besparingsronde zal staan om de omroep op kruissnelheid te houden. Het intrigeert hem hoe de vermindering van 90 naar 60 managers concreet is gebeurd. Hebben ze hun wedde behouden? Hield dat een effectieve besparing in of was het een neutrale operatie?

De heer *Wilfried Vandaele* verheugt zich voornamelijk over het ruime draagvlak van de besparingsoperatie bij de VRT. Hij stelt dat men op het ogenblik niet meer kan vaststellen dan dat de oefening op papier geslaagd is en dat in de praktijk nog moet blijken hoe de uitvoering verloopt. Het lid vindt de efficiëntiewinst ten belope van 44,2 miljoen euro gigantisch en stelt dat sommige mensen zich afvragen waarom ze dan niet eerder is geboekt als die marge er dan toch was.

De uitstroom van personeel ligt moeilijker. Er komen geen naakte ontslagen, maar het zijn niet altijd de besten die blijven. Wat als onvoldoende mensen op het aanbod ingaan? Wordt er dan toch ingegrepen? Wat als de verkeerde mensen het aanbod aannemen? Is de reserve van 32 personeelsleden voldoende om bij te sturen?

De heer Vandaele vernam dat de aan de personeelsleden ook werd vooropgesteld om elders in de Vlaamse administratie aan de slag te gaan. Klopt dat?

Het aanbod zou overeind blijven en daartoe moet het bewuste deficit van 4,9 miljoen euro dienen. Er zijn onvermijdelijk ook effecten op het personeelsbestand. De kijker zal dat zonder meer merken. Waar wordt wel gesnoeid, als dat niet gebeurt op Canvas en Ketnet?

Ook de heer Vandaele wil weten hoe de 4,9 miljoen euro financieel-technisch en budgetmatig wordt ingeschreven. Het wordt meegenomen als een risico. Als het klopt dat men de btw-rechtszaak afwacht, is dat dan ESR-neutraal bij boekhoudkundige verwerking?

Wat betekent de hele oefening voor de lopende beheersovereenkomst? Is bijsturing nodig? En wat houdt het allemaal in voor de volgende beheersovereenkomst? Gebeurt er een voorafname of niet?

De heer *Jurgen Verstrepen* stelt zich grote vragen bij de optie om dezelfde kwaliteit te bieden en tegelijk te besparen. Zijn conclusie luidt dat men dan al jaren teveel betaald heeft. Hij heeft de indruk dat de vakbonden bij de VRT wel degelijk gewonnen hebben. Volgens het ACOD is de VRT een publieke dienst waaraan niet wordt geraakt.

Een steeds terugkerende opmerking luidt dat de inkomsten tegenvielen. De heer Verstrepen vraagt zich af waarom een toch nog vrij uitgebreid management van de omroep er niet in lijkt te slagen om proactief de minderinkomsten uit reclamegelden uit de markt correct in te schatten en op te volgen. Andere privé-mediabedrijven kunnen dat wel. De maatregelen komen bij de VRT altijd na de feiten, terwijl dat in de privésector vooraf al wordt aangepakt. Is dat de bedrijfscultuur van de VRT en raakt de omroep daar ooit vanaf? De tekorten in het verleden hebben nooit een grote invloed gehad op de VRT zelf maar wel op de Vlaamse begroting en dus op belastinggeld. Dat is het grootste en blijvende punt van kritiek. Hoe komt de minister trouwens bij die 4,9 miljoen euro als “beheersbaar tekort”?

De vooropgestelde instroom van 60 nieuwe medewerkers in 2011 doet het lid de wenkbrauwen fronsen. Hij begrijpt dat er verschuivingen gebeuren in de ‘tasking’ onder het personeel, dat er aan ‘multitasking’ wordt gedaan, maar dat impliceert dat het personeelsbestand niet meer meegaat in opleiding en nieuwe technieken. Die mensen worden ofwel weggepromoveerd of behouden. Daarover is er onduidelijkheid, stelt de heer Verstrepen. Hij verwijst naar een audit bij de VRT tijdens de vorige legislatuur waaruit bleek dat er een personeelsoverschot zou zijn van ongeveer 500 mensen. Het lijkt het lid interessant om na te gaan of dat er nog is en hoe met die informatie is omgegaan.

De extra budgettaire ruimte zou gebruikt worden om meer te investeren in primetime-programma's. Bij onderzoek van het marktaandeel van de VRT, viel het lid op dat er in primetime niet echt een probleem bestaat. Hij vraagt zich dan ook af waarom de nieuwe investeringen precies daarnaartoe moeten gaan. Dat lijkt verdacht veel op concurrentie met de commerciële zenders. Het lid vindt het jammer dat daarop gefocust wordt.

De heer Verstrepen was altijd al voorstander van efficiëntiemaatregelen, maar heeft dan wel vragen bij de verhouding 75 percent intern en 25 percent extern. Hoe zullen de maatregelen een invloed hebben op productiehuisen met de vrij bindende contracten en sluitende clausules. Worden ook die contracten heronderhandeld? De heer Verstrepen meent immers dat ook die grote productiehuisen een duits in het zakje moeten doen.

Over de minderinkomsten van de radiozender bestaat nog steeds veel onduidelijkheid. De openbare omroep staat in voor 61,8 percent van de markt. Geëxtrapoleerd naar reclameinkomsten geeft dat een zeer dominante positie, maar er is inzake minderinkomsten een veel grotere bewegingsruimte dan bij de commerciële omroepen. De politiek moet oog hebben voor dat ‘duopolie’ van de openbare omroep in Vlaanderen.

De kanalen en netten worden behouden, twee televisiezenders en zes radiozenders, maar dat vindt de heer Verstrepen heel normaal gezien het budget dat de VRT toegeschoven krijgt. Hij refereert aan de eeuwige discussie over het feit dat de Vlaming te weinig betaalt voor zijn openbare omroep, gezien binnen het Europese kader en in het licht van de commercialisering. Een Vlaming betaalt gemiddeld 48 euro voor de openbare omroep. Dat bedrag ligt voor de Groot-Brittannië op 82 euro, voor Duitsland zelfs op 88 euro. De vergelijking gaat echter niet op: BBC heeft in eerste instantie al geen reclameinkomsten en kan kwalitatief niet worden vergeleken met de VRT. De Britten krijgen voor amper 40 euro meer maar liefst het viervoudige aangeboden: 9 domestic kanalen en 12 speciale kanalen voor tv, een wereldservice, en heel wat interactiviteit. In Duitsland gaat het zelfs over 24 televisiezenders, zonder de satelliet en digitale kanalen. De digitale kanalen van de VRT zijn niet eens volwaardige kanalen, oppert de heer Verstrepen. Het is volgens hem ook niet correct een discussie te voeren en een angstreflex bij de mensen op te roepen rond het feit

dat nog meer besparingen bij de VRT, ertoe zouden leiden dat de kwaliteit van het aanbod daalt en dat er voor nog meer zal moeten worden betaald. Er zijn ook geen data over.

De heer Verstrepen meent dat de budgetdiscussie niets te maken heeft met de discussie over de beheersovereenkomst. Er moet veeleer over de prioriteiten en kerntaken van de openbare omroep gepraat worden. De tekorten blijven zich opstapelen, ondanks de van reclame bulkende websites. De minderinkomsten en de nood aan nieuwe commerciële modellen, zet de heer Verstrepen tegenover een nood aan een andere visie. Hij is ervan overtuigd dat de VRT geen brood en spelen moet brengen, dat een openbare omroep niet blindelings de willekeur en voorkeur van het publiek moet volgen. Een openbare omroep moet risico's durven nemen, krijgt daarvoor een portefeuille en beheert die goed. Een openbare omroep draait niet op reclame, maar werkt met alternatieve financieringsvormen. Hij moet zich afvragen op wie hij zich richt en hoe dat gebracht wordt. Zo ziet het lid de toekomst van een openbare omroep en de politiek moet daar een financieel kader voor bieden. De VRT zit echter nog teveel in een commerciële logica.

De heer *Bart Caron* heeft een dubbel gevoel bij de gevraagde besparingen. Hij is zich ervan bewust dat er kan bespaard worden, gelet op de plotse efficiëntiewinst. Het verheugt hem dat ook de openbare omroep een aardig steentje bijdraagt in de sanering van de Vlaamse financiën, maar de vooropgestelde zestien percent van de omzet is te veel gevraagd én niet helemaal eerlijk. De VRT moet veel meer inleveren dan andere Vlaamse openbare instellingen. Het lid uit zijn waardering voor het bereikte resultaat en de consensus die erover is gevonden. De geste van de minister inzake het beheersbaar tekort van 4,9 miljoen euro kan hij eveneens appreciëren.

De visie van de heer Caron op het snijden in het aanbod is genuanceerd. Groen! is voor de openbare omroep, maar ook voor een duaal medialandschap waarin commerciële spelers ook levenskansen krijgen. De fractie wil geen VRT als nichezender die alleen maar cultuur of een andere sector brengt. In het aanbod mag wel gesneden worden om de levenskansen van zowel VRT als andere spelers te verzekeren. Men mag echter niet in het hart van de VRT snijden. Men moet het evenwicht houden tussen een hoogkwalitatieve openbare omroep die veel mensen bereikt en een leefbaar commercieel radio- en televisielandschap. Dat is de uitdaging voor de toekomst.

De VRT zal volgende werkjaar Wimbledon, Formule 1 en de grote prijzen motorcross niet uitzenden. Het lid hoopt dat zo aan andere netten de gelegenheid wordt geboden om de rechten te kopen en dat de kijker de wedstrijden in open net kan bekijken. Alles bij elkaar moet ook de VRT daarin beslissingen nemen en is het niet langer mogelijk om al die rechten aan te kopen. Dit soort van besparingen steunt de heer Caron. Wat hij absoluut niet wil zien gebeuren op de langere termijn, is dat het gros van de topsportmanifestaties achter de decoder verdwijnt.

De heer Caron looft de nadruk van de VRT op eigen productie, eigen fictie en informatie en duiding. Dat vormt de kracht van de openbare omroep en het zou spijtig zijn om hierin te snijden. Deze werkwijze biedt immers mogelijkheden tot het ontwikkelen en ondersteunen van eigen artistieke talenten. Het is overigens toe te juichen dat ook commerciële zenders meer aandacht aan eigen producten besteden. Zijn er in het kader van de efficiëntiemaatregelen concrete afspraken gemaakt over minder externe bestellingen?

De heer Caron stelt dat hij en andere collega's altijd al pleitbezorger zijn geweest om de culturele opdracht van de VRT hoog in het vaandel te voeren. Daartoe zijn pogingen ondernomen en ook enige stappen vooruit gezet. Hij drukt er nogmaals op dat die culturele opdracht ook een kerntaak van de VRT is en dat die als dusdanig moet worden uitgevoerd, ook als dat niet de kijkcijferhit is zoals andere programma's. Uit onderzoek is trouwens gebleken dat de gemiddelde kijker zeer tevreden is met het aanbod. Dat neemt niet weg dat er net zo goed ook programmering moet kunnen die niet voor de massa

is bestemd. Daarin schuilt precies het verschil tussen openbare omroep in commerciële benadering en zijn openbare dienstopdracht met een missie. Dat evenwicht bewaren is een belangrijke opdracht voor de minister in het kader van de nieuwe beheersovereenkomst.

Ook de heer Caron beaamt dat de besparingsronde eigenlijk gekoppeld moet worden aan de discussie over de kerntaken en missie van de VRT. Dat kan dan meteen gelinkt worden aan een decreet, aan de beheersovereenkomst en de financiering. Het verheugt hem dat de centrale opdracht van de openbare omroep niet ter discussie blijkt te staan. Dat vormt een solide basis voor de nieuwe beheersovereenkomst als hiervoor ook de nodige middelen kunnen worden vrijgemaakt.

Dat brengt de heer Caron bij de pijnlijke realiteit over eigen inkomsten die in het verleden systematisch werden overschat. Hij pleit voor meer realisme door het nieuwe management. Wordt er in het topmanagement trouwens nog verder gesnoeid?

De performantiemaatstaven blijven gelden voor de lopende beheersovereenkomst. De heer Caron vraagt zich af of dat wel realistisch is. Hij vraagt daarvoor de nodige aandacht en waakzaamheid.

In het kader van de lopende beheersovereenkomst en tijdens de lopende legislatuur worden de reserves van de VRT opgesoupeerd om de doelstellingen te kunnen bereiken. Daarin past ook het beheersbare deficit. De minister stelt echter altijd een openbare omroep te beogen die niet meer in het rood moet gaan. Het lid wil dat er wordt nagedacht over het feit of men nog dieper in de spieren van de VRT willen snijden dan wel het niveau wil behouden. Hij houdt in die zin een pleidooi om zich niet meteen zeer strikt op te stellen inzake het deficit. De Vlaamse Regering zou, indien nodig, de dotatie zelfs kunnen bijsturen, om een evenwichtige openbare omroep te kunnen behouden. Het is immers uitgesloten dat de maatregelen inzake inkrimping van het aanbod niet door de kijker en luisteraar worden gevoeld. De heer Caron vraagt daarom aan de Vlaamse Regering en het parlement om de bereidheid te tonen om het beheersbaar deficit dat in 2011 eventueel kan ontstaan, zo nodig te verwerken in de budgetten en begrotingen van de volgende jaren.

De heer *Veli Yüksel* looft het bereikte resultaat. Concreet wil hij vooral ingaan op de vijf percent minder productie aan aanbodzijde. Dat is ongetwijfeld voelbaar in het aanbod, al zou dat volgens sommigen geen kwaliteitsverlies inhouden. Wat verdwijnt er precies? Hoeveel wordt er bespaard in het epro-aandeel? Er zou meer intern geproduceerd worden. Dat houdt automatisch in dat een aantal programma's uit externe productiehuisen wordt afgestoten.

Waarom denkt men bij het concept van samendrukbare productiekosten? In welke sectoren wordt dat gerealiseerd?

De VRT is een belangrijke werkgever. Er zouden oorspronkelijk bijna 280 werknemers afvloeien, intussen nog slechts 219 vte. Hoe ziet het concreet plan eruit? Er werden evaluaties en functioneringsgesprekken gehouden, wat naar verluidt de voorbije jaren niet meer gebeurde. Welk criterium zal men hanteren om indien nodig mensen te ontslaan of te heroriënteren? Wat als niet voldoende mensen vrijwillig verdwijnen?

Werd bij de afslanking van het management en de directie ook de verloning aangepast? Waar werd de efficiëntie gerealiseerd als er eventueel toch een loonbehoud is geweest? Er zijn 60 managers voor ongeveer 2500 mensen. Die verhouding zit scheef in vergelijking met privébedrijven van vergelijkbare omvang.

Het onevenwicht tussen personeelskost en inkomsten klinkt voor de heer Yüksel als een vraag om bijpassing door de overheid. Wanneer zal dat eventueel moeten gebeuren?

Minister *Ingrid Lieten* is het eens met de heer Verstrepen dat de budgetdiscussie niets te maken heeft met de beheersovereenkomst. Het doel was volgens haar een efficiëntieoefening: zo veel als mogelijk hetzelfde doen met zo weinig mogelijk centen. De opdracht van de VRT en hoeveel geld daarvoor nodig is, blijft een ander discussiepunt. De minister stelt dat het nooit de bedoeling is geweest van de Vlaamse Regering om de dienstverlening waar ook te verminderen. Ze drukt erop dat het één zaak is om een akkoord over efficiëntiewinst te sluiten, maar dat de realisatie een andere zaak is. Het personeel en de vakbonden moeten ter zake blijvend gestimuleerd worden. Een blijvende opvolging door de raad van bestuur moet de uitvoering verzekeren.

De minister legt uit dat er geen hocus pocus mee gemoeid is, maar dat het gaat om een paraplu van 4,9 miljoen euro. Het management heeft een raming opgesteld van inkomsten en uitgaven voor 2010-2011 en daarin vertaald dat er minder inkomsten zouden zijn als de dotatie verminderd wordt met de besparingsdoelstellingen voor ogen. Op basis daarvan zijn de uitgaven bijgesteld. Dit werd overlegd met de raad van bestuur en de vakbonden. In de loop van de besprekingen werden ook nieuwe elementen in rekening gebracht, zoals de veranderingen in het Mediadecreet, onder meer met betrekking tot de verschuiving van radioreclame naar radiosponsoring. Zo kwam het management op een raming van ongeveer 4,9 miljoen euro minder inkomsten in 2011. Dat maakte de besparingsdoelstelling ten belope van 65 miljoen euro en toch afronden in evenwicht extra zwaar. Dit resultaat nog bijkomend verzwaren met 4,9 miljoen euro, wilde de minister niet.

In de uitvoering van de beleidsplannen kunnen zich natuurlijk tegenvallers en meevalers voordoen die momenteel niet te berekenen zijn. Er wordt verwezen naar een mogelijke provisie uit het geschil onder meer inzake onroerende voorheffing waarin de RTBF betrokken partij is en gelijk kreeg in hoger beroep. Een provisie daaruit betekent volgens de minister niet vanzelfsprekend dat er ook vijf miljoen extra is op de balans. Toch heeft ze haar verantwoordelijkheid genomen om een paraplu op te steken voor het 'worstcase scenario'. Balansmatig kan het bedrag in 2011 nog worden opgevangen omdat er nog reserves zijn. Daarmee blijft in 2011 de VRT uit de rode cijfers. Het betekent ook dat er collectief moet worden gezocht naar een structurele oplossing voor het recurrente tekort. Die beslissing is met de Vlaamse Regering overlegd, zoals de minister altijd doet met de belangrijke beslissingen over de VRT. Daarna werd de beslissing getoetst aan wat management en vakbonden erover dachten. Er ontstond ruimte om na te gaan wat haar interventie zou kunnen betekenen in de besparingsplannen. Daarin is minister Lieten niet meer betrokken. Ze beseft ten volle dat het zoeken naar 4,9 miljoen euro allicht voor haar een moeilijke oefening wordt, maar dat vindt ze haar verantwoordelijkheid.

Met het nieuwe meerjarenplan zijn er volgens de minister geen bedreigingen voor de performantiemaatstaven zoals die in de beheersovereenkomst zijn opgenomen. Daarin was voorzien dat er in 2011 nog een deficit van 8,9 miljoen euro zou zijn. De vooruitzichten zijn echter beter dan dat. Ook voor wat het eigen vermogen, overdracht van het ESR-tekort en het reservefonds betreffen, worden de performantiemaatstaven nageleefd. Toch moet worden nagegaan of een addendum aan de beheersovereenkomst geen goed idee is, al was het maar om cijfers te actualiseren. Samen met de raad van bestuur wordt dat onderzoek eerstkomend uitgevoerd.

Het voorgelegde besparingsplan doet volgens minister Lieten geen voorafname op de volgende beheersovereenkomst. Er zal een druk op de organisatie gelegd worden en van iedereen wordt een grote mate van flexibiliteit gevraagd om het gewenste aanbod en dezelfde kwaliteit te blijven leveren. Ze meent niet dat een onherroepelijke beweging wordt ingezet en stelt dat in het najaar het debat over de volgende beheersovereenkomst op een open manier kan gebeuren, zonder voorafnames.

De heer *Luc Van den Brande* oppert dat heel wat vragen ook door de raad van bestuur onder de loep werden genomen. De beslissing van de raad van bestuur werd overigens

unaniem genomen. Een grote inspanning werd noodzakelijk bevonden. Niemand vond dat prettig, omdat in het geval van een openbare omroep men veel omzichtiger moet omspringen met de organisatie als er besparingen nodig zijn. Hij wijst erop dat in heel Europa openbare omroepen onder vuur staan, en zich geconfronteerd zien met grote besparingen. De begrippen ‘alibi’ en ‘argumentatie’ mogen niet verward worden, maar in Catalonië zien 123 Catalaanse instellingen hun werkzaamheden beëindigd. Québec heeft in een vorige besparingsinspanning 28.000 ambtenaren bedankt en het Verenigd Koninkrijk heeft aan alle instrumenten van het Britse beleid opdracht gegeven een plan in te dienen om 20 percent te besparen. De inspanningen bij de VRT zijn in dat kader weliswaar groot, maar toch te verantwoorden.

De heer Van den Brande verklaart dat hij tijdens de besprekingen in de raad van bestuur heeft aangestuurd op een soort van ‘zero-based budgetting’. ‘Screening’ van meet af aan. Dat vindt hij de grote verdienste in deskundigheid met de medewerkers van de VRT en de vertegenwoordigers van de vakbonden. Formeel gaat het akkoord alleen over de uitstroommaatregelen, maar men vond het belangrijk het efficiëntietraject toch te bekijken met de mensen die het elke dag moeten waarmaken. Er is bij wijze van spreken met een hele fijne kam gewerkt.

De spreker voelt zich niet geroepen om evaluaties over het verleden te maken. Hij spreekt zich daarom ook niet uit over het feit waarom dit alles niet eerder kon. Hij meent dat bij deze beweging gebeurt wat moet en wijst erop dat er ook nog Europese regelgeving is en de betoelaging vanuit de rechtstreekse begrotingsmiddelen in de juiste verhouding moeten staan tot de te vervullen openbare opdracht.

De commissieleden vroegen naar de band tussen de vooropgestelde 65 miljoen euro besparingsmaatregelen en de beheersovereenkomst. De heer Van den Brande stelt dat hij er mee op stond dat er net geen verband tussen beide zou zijn. Hij wilde niet dat er een voorafname op de beheersovereenkomst zou zijn, omdat dan een zeer groot risico bestaat dat een dergelijke structurele inspanning onmogelijk zou blijken. Men heeft er daarom voor geopteerd de besparingsoperatie door te voeren op een bijzonder professionele manier. Er is in consensus tussen het directiecollege en alle andere betrokkenen overeengekomen de discussie niet uit te stellen tot de nieuwe beheersovereenkomst. Dat zou niet alleen tegen de vraag van de Vlaamse Regering ingaan, maar tevens nooit zo ‘n opmerkelijke inspanning hebben opgeleverd. De spreker is ervan overtuigd dat het zelfs een hypotheek op de nieuwe beheersovereenkomst zou hebben gelegd.

De heer Van den Brande meent ook dat er niet is gekozen voor een ‘lightversie’ van het besparingsplan. Het gros van de besparingen, namelijk 68 percent, ligt in efficiëntiewinst. Het mag niet gaan om eenmalige maatregelen zonder structureel effect. Daarom ging men voor structurele maatregelen, zij het met een kortdurend neveneffect. De totale kosten dalen met 14,8 percent, de personeelskosten met 10,5 percent en de werkingskosten met 19,2 percent. Verhoudingsgewijze impliceren de besparingen in de deeldomeinen, omwille van de uitstroommaatregelen, dat in vergelijking met andere posten in het totale budget de personeelskosten in eerste instantie toenemen van 43,4 percent tot 45,6 percent. Het bewijst wel dat de genomen maatregelen van structurele aard zijn.

Inzake het beheersbare tekort van 4,9 miljoen euro sluit de heer Van den Brande zich aan bij de minister. Hij herhaalt dat het kiezen of delen was: ofwel knippen in het aanbod zoals oorspronkelijk voorzien, ofwel dat effect milderden zoals iedereen ook bepleitte. Het is een beheersbaar tekort dat in het totale budget kan worden weggewerkt, al vergt dat nog verder beraad.

Inzake beperkingen van het aanbod zijn er evenveel meningen als mensen, stelt de spreker. Moet er gesnoeid worden in het sportaanbod? Dat is moeilijk te beantwoorden. Een kijkcijferobsessie is ongezond, maar een openbare omroep zonder bereik kan zijn doelstel-

lingen niet waarmaken. Het gaat daarom niet om een tegenstelling tussen wat er wordt uitgezonden met groot of klein bereik. In dat verband kan trouwens verwezen worden naar de prijs per zetel die de gemeenschap veil heeft voor de ondersteuning van bijvoorbeeld theatergezelschappen. De spreker wil deze discussie niet aangaan, maar meent dat een democratie in staat moet zijn ook controversiële kunstrichtingen te laten gedijen. Dat geldt gedeeltelijk ook voor wat de openbare omroep doet.

De performantiemaatstaven blijven overeind. De keuzes inzake externe productie en de langetermijncontracten zijn volgens de heer Van den Brande niet van operationele aard. Er is uitdrukkelijk genotuleerd tijdens de meest recente raad van bestuur dat met betrekking tot externe producties en hun looptijd, alsook over de mogelijke monopolisering, het gaat om een afweging van strategische aard die behoort tot de bevoegdheid van de raad van bestuur. De heer Van den Brande stelt dat het normaal is dat de directie intussen een aantal contacten legt, omdat er duidelijke keuzes moeten worden gemaakt rond de externe producties op twee vlakken: duur van de contracten en wie er meespeelt. Dat loopt toevallig gelijk met het vooropgestelde einde van het tijdspad voor de besprekingen van de nieuwe beheersovereenkomst, namelijk eind juni 2011. Toen bepaalde langetermijncontracten tot stand kwamen in 2001, was de context heel anders. De spreker deelt volkomen de mening dat performantie niet mag leiden tot dominantie. Het verheugt hem persoonlijk dat de VRT het nog goed doet, maar is ervan overtuigd dat een aantal opdrachten gezamenlijk met andere partners kunnen worden vervuld. Daardoor zou de VRT zich op de meest evidente doelstellingen kunnen richten.

Waarom is de beheersovereenkomst niet aangepast? Ook dat was een duidelijke optie, stelt de heer Van den Brande. Hij is zeker dat ze de meeste garanties bood voor een goed resultaat.

Achter de afslanking van management en directie schuilt wel degelijk een echte besparing. Dit zal de heer Van Roe later nog toelichten.

Hoe de plannen concreet worden uitgewerkt zal nog moeten blijken. De VRT staat in elk geval voor een moeilijke opdracht. Wat momenteel voorligt is een mooie korf van mogelijkheden waarop selectief kan worden ingespeeld. Een aantal maatregelen zijn gericht op het aantrekken van nieuwe personeelsleden binnen een afgebakend tijdspad. Andere personeelsleden die dicht bij de pensioengerechtigde leeftijd aanleunen, kunnen gebruik maken van een aantal rechten. Of het verwachte resultaat wordt bereikt, moet worden afgewacht.

Is er een plan B? Dat moet er altijd zijn, maar dat komt pas ten tonele als plan A dreigt te mislukken. Het ziet er voorlopig niet naar uit dat er een plan B nodig is. De ‘laterale move’ waarnaar werd verwezen, is bijvoorbeeld een mogelijkheid. Er kan dus een switch gebeuren naar een andere administratie, maar de modaliteiten daarvan zijn nog niet uitgewerkt.

Het aanbod van de VRT inzake radio en televisie blijft overeind. De programmatie wordt in de herfst opgesteld voor het volgende jaar. Het is aan de operationele leiding om de details uit te dokteren, maar een discussie hierover lijkt pas nuttig te kunnen worden gevoerd in het najaar.

Mochten een aantal zaken inzake aanbod niet waargemaakt kunnen worden, dan moet dat door de raad van bestuur in samenspraak met de Vlaamse Regering bekeken worden. De zaken moeten echter in de juiste chronologie hun beloop krijgen. Op bepaalde punten zal de uitvoering van de lopende beheersovereenkomst echter mogelijk minder accuraat of selectiever gebeuren dan voorzien.

Over efficiëntie kan heel veel gezegd worden. Soms kan iets gebeuren met zeer veel medewerkers en een gigantische technische omkadering, maar soms kan iets net zo goed met

één microfoon en één man. De heer Van den Brande stelt volkomen ondeskundig te zijn over de exacte behoeften om een zekere kwaliteit te garanderen. Het verheugt hem daarom dat de operationele leiding met de vertegenwoordiging van het personeel heeft bekeken waar de efficiëntiewinst te boeken was. Hij refereert onder meer aan de nieuwsgaring in het federaal parlement, waarbij vaak de vraag rijst of dat niet met wat minder mensen kan. Met radio en televisie moet ook heel verschillend worden omgegaan. De ratio van de middelen is niet altijd de ratio van de creativiteit, net als in de kunstensector. Het gaat er niet om, om al dan niet aan iets te raken, maar om een gemeenschappelijk proces uit te werken en tot oplossingen te komen.

De heer Van den Brande verwijst naar de discussie over de inschatting van mogelijke inkomsten en stelt dat de verwachtingen anders uitvielen onder meer door de switch tussen reclame en sponsoring. Het is echter juist dat ramingen zo realistisch mogelijk moeten zijn.

Het volume van interne zowel als externe producties zal globaal verminderen. Dat is zeer duidelijk.

Over wat een openbare omroep mag kosten en de vergelijking met het buitenland, wil de heer Van den Brande niet te ver uitweiden. Het gaat niet enkel om de gemiddelde prijs per inwoner, maar ook om de overheadkost die in rekening moet worden gebracht. Een gemeente van 10.000 inwoners heeft een overheadkost die niet zo groot is als van een stad van 100.000 inwoners, maar die wel vastligt. De wet van de grote getallen speelt volgens de heer Van den Brande in deze in de goede richting, namelijk in de ratio van wat per kop wordt betaald en de output van een zender. In het Verenigd Koninkrijk en Duitsland, twee van de dichtst bevolkte landen, kan het aanbod zo groot zijn, precies omdat die verhouding speelt.

Een openbare omroep moet tot op zekere hoogte grensverleggende stappen durven en kunnen zetten. Dat behoort mee tot de opdracht. Onderzoek en ontwikkeling zijn nodig, omdat er anders achteruitgang is. Het klopt dat dat tot de kernopdrachten van de VRT behoort, maar of daarom moet ingeboet worden op al de rest, is een open vraag. Toch is het belangrijk om te onderstrepen dat een overheidsorganisatie vaak impulsen moet geven waartoe de markt niet in staat is. Alternatieve financieringsvormen moeten kunnen. Er is bijvoorbeeld een gigantisch archief opgebouwd over alle zenders heen en bij uitstek bij de VRT. Er moet worden nagedacht over hoe dat erfgoed kan worden opengesteld en aangewend in het kader van bijvoorbeeld het onderwijs.

De discussie over hoeveel kijkers en luisteraars de VRT moet bereiken is van alle tijden. Deze discussie is gekoppeld aan de kwaliteit van wat wordt uitgezonden. Hoge kwaliteit kan alleen worden gerealiseerd mits een redelijk bereik. De discussie spitst zich concreet toe op wat er in het aanbod van de VRT wel of niet geschrapt mag worden, inclusief sommige sportprogramma's. Die kunnen dan door private zenders worden uitgezonden maar zullen mogelijk enkel betalend kunnen worden bekeken via een decoder. Het lijkt de heer Van den Brande echter evident dat het afgeschafte kijk- en luistergeld niet mag worden vervangen door betaaltelevisie voor alles en nog wat. Ook daarover moet worden nagedacht.

Een openbare omroep heeft nog steeds een taak te vervullen in de volksverheffing. Dat kan niet met het vermanende vingertje, maar moet in het teken staan van tolerantie, pluralisme en openheid. De optimale mix ipro-epro zou 75-25 percent zijn. De besparingsplannen zullen hoe dan ook ingrijpen op de productie.

In het bredere medialandschap zal men moeten bekijken hoe men met de inkomstenverwerving omgaat en in hoeverre reclame voor de ene dan wel de andere partij behouden

kan blijven. Dat is één van de interessante topics in de besprekingen van de volgende beheersovereenkomst.

De heer *Piet Van Roe* onderstreept de eensgezindheid tussen de minister, de raad van bestuur en de directie over het feit dat eerst de besparing moest gebeuren, dan pas kon worden gesproken over de weerslag op de beheersovereenkomst. Als dat niet het geval zou zijn geweest, dan was er een jaar vertraging opgelopen, stelt hij. Gedurende zo'n jaar zouden miljoenen uitgegeven zijn die niemand te goede komen.

Waarom veldrijden en Rode Duivels wel en andere sportevenementen niet uitzenden? De heer Van Roe herhaalt dat er in het sportaanbod al aanzienlijk geknipt is. Zo kan de Jupiler League, Wimbledon, Formule 1 enzovoort, allicht niet meer worden uitgezonden. Sport is echter een kernopdracht van de openbare omroep die in de beheersovereenkomst werd opgenomen. Dat heeft alles te maken met het uitzenden in open net door de openbare omroep. De VRT wil ook sport blijven uitzenden om een volwaardige programma-mix te kunnen aanbieden. De keuze van sporten en evenementen wordt overgelaten aan de mensen van de sportredactie. Zij hebben een zeker budget te respecteren.

Is er een plan B voor het personeel? Het lijkt de heer Van Roe vanzelfsprekend dat het moeilijk wordt om uit te voeren wat gepland is. Een mismatch is een ernstig risico. Het belangrijkste wapen van de VRT is de reserve bij het management ten belope van 2,5 miljoen euro per jaar die normaal voor andere zaken wordt gebruikt. Dat houdt echter geen 'licence to spend' in. Het is louter een vangnet met strikte voorwaarden zoals afgesproken met de vakbonden. Wat dat luik betreft, is er wel degelijk een plan B.

Er zal vijftien percent af gaan van het totaal productievolume in de periode 2010-2012. Het volume van de externe producties vermindert met 13 miljoen euro. Voor de interne producties bedraagt die vermindering ongeveer 18 miljoen euro. De externe productiehuizen, klein en groot, moeten zodoende participeren in de besparingsoefening.

Een evaluatie van de beheersovereenkomst was ingeschreven omdat op het ogenblik dat de lopende overeenkomst werd afgesloten, de VRT initiatieven wilde nemen waarvoor geen middelen voorhanden waren. Bij een evaluatiemoment zou dan kunnen blijken dat die wel beschikbaar waren. Aangezien dat niet het geval was, moest de beheersovereenkomst niet worden aangepast.

Het onevenwicht tussen personeelskosten en -inkomsten was aangekondigd, stelt de spreker. Hij beaamt dat precies dat aspect in de nieuwe beheersovereenkomst goed moet worden opgevangen.

De afslanking van management en directie is niet louter 'windowdressing'. Er zijn mensen vertrokken, onder meer van het topmanagement, anderen zijn teruggeplaatst in rang en wedde. Aan de raad van bestuur zijn de gevolgen van die besparingen aangetoond.

Er was ook sprake van een vertraging in de verhoging van de lonen van het contractueel personeel. De vakbonden eisten echter om niet alles wat in het verleden werd afgesproken, op de helling te zetten.

Het televisieaanbod vermindert vooral in de departementen sport en fictie en een aantal ontspanningsprogramma's. De nadruk zal liggen op de programma's die kaderen rond het nieuws en die het hoge kijkbereik daarvan moeten garanderen. De eigen productie wordt zoveel als mogelijk bewaard, want dat onderscheidt de VRT van de andere zenders.

Ook over de culturele opdracht wordt gewaakt. De heer Van Roe refereert daarbij aan 1997-1998, toen het nieuwe model van de VRT is opgebouwd met twee netten: een net

bedoeld voor het brede publiek en de nieuwsfunctie en een ander net om precies dat uit te voeren wat de commerciële omroepen niet doen.

De heer *Bart Tommelein* apprecieert de heldere uitleg. Hoe het bedrag van 4,9 miljoen euro binnen de mediabegroting moet worden gevonden is hem echter een raadsel. Hij verwachtte dat het zou gaan over geld dat men niet hoeft uit te geven. Met wat is afgesproken, schrijft de minister echter een blanco cheque uit voor de VRT. In tijden van budgettaire crisis is dat onaanvaardbaar, zeker gezien de ervaring met onverwachte tegenvallers. De heer Tommelein begrijpt dat de minister het geld niet heeft, maar noteert dat ze het wel zal vinden indien nodig. Dat lijkt hem een typische truc van een socialistische minister.

Ook de heer *Wim Wienen* heeft een wrang gevoel bij de oplossing die de minister aanreikt inzake de 4,9 miljoen euro. Als er vooraf wordt gesteld dat de minister daarvoor instaat, dan werkt dat niet stimulerend voor de VRT om zelf met een creatieve oplossing te komen. Veel erger vindt het lid dat het geld er eigenlijk niet is en dat de minister dat op de eigen begroting nog moet besparen. In de privésector noemt men dit een ongedekte cheque uitschrijven, en dat is strafbaar. Het lid is het dan ook niet eens met deze werkwijze.

De heer *Jurgen Verstrepen* waardeert de duidelijkheid en gedrevenheid van zowel de voorzitter van de raad van bestuur als van de gedelegeerd bestuurder. Hij informeert of de commissie het vooropgestelde efficiëntieplan kan inkijken. In Nederland is een analyse van de openbare omroep bijvoorbeeld gebeurd door het adviesbureau McKenzie. Vier punten bleken belangrijk: outsourcing van personeel, tarieven, het maakproces en de selectie. De heer Verstrepen is nieuwsgierig of dat een projectie is van de Vlaamse situatie of niet. Hij stelt dat het rapport misschien aan het door de VRT voorgestelde traject gekoppeld kan worden. Of zijn er andere bevindingen uit het buitenland die van toepassing kunnen zijn?

De heer *Wilfried Van Daele* onthoudt dat de contracten met de productiehuisen een zaak van strategisch belang blijken en dat de raad van bestuur zich erover zal buigen. Het lid wil nog weten of het plan gevolgen heeft voor de toegankelijkheid van de programma's, in casu qua ondertiteling en dergelijke. In de beheersovereenkomst is er sprake van 95 procent ondertiteling tegen 2010, wat nog niet gehaald wordt, zoals blijkt uit het rapport van de VRM van eind 2009.

Minister *Ingrid Lieten* stelt dat ze niet wenst in te gaan op bepaalde partijgerichte opmerkingen. Ze herhaalt dat ze zich er enkel toe bereid heeft verklaard om – ten behoeve van de doelstelling die ze aan de VRT heeft opgelegd om eind 2011 in evenwicht te eindigen – een risico te dragen ten belope van 4,9 miljoen euro. Die kan worden opgevangen met de reserves in 2011. Zelfs als ze in de begroting 2011 dat bedrag niet zou vinden, zijn er nog geen problemen dank zij de voldoende reserves. De minister geeft toe dat het een recurrent risico blijft waarvoor een structurele oplossing moet worden gevonden. De gevonden oplossing is een politieke beslissing die is afgetoetst bij de Vlaamse Regering. Die achtte de stap nodig om de onderhandelingen kans op slagen te geven. De eerste opdracht bestaat er volgens de minister in om de tegenvallende inkomsten te voorkomen. Als dat niet kan, moet worden bekeken of er ook geen meevallers zijn. Als dat niet het geval is, zal er een tekort zijn van 4,9 miljoen euro in 2011. Dat wordt indien nodig opgevangen via de reserves.

De heer *Luc Van den Brande* sluit zich aan bij de minister en stelt dat de reserves een oplossing kunnen bieden. Het aanspreken van die reserves is een eenmalige optie, terwijl er zich een structurele noodzaak aandient. Er is bij de VRT in elk geval de wil om ook voor een structurele oplossing te zorgen. Sinds de aanvang van het traject sinds 2007 gaat het inclusief de 65 miljoen euro aan saneringsplannen over 100,6 miljoen euro die gerea-

liseerd is. Voorts is het duidelijk dat de zoektocht naar een verhoogde efficiëntie onverminderd doorgaat. Met het jaar 2011 als eindstation zou de evolutie van de kosten min één percent bedragen over een periode van vier jaar. Geen stijging, dus. Dit zijn een aantal maatregelen die al in het efficiëntiepakket zitten. Een aantal cijfergegevens worden ter informatie aan het verslag toegevoegd (zie bijlage).

68 percent van de efficiëntie-inspanning of 44,2 miljoen euro komt voort uit 17 percent goedkopere programma's, 20 percent afslanking van het personeel, 7 percent verlaging van de personeelskost, 22 percent verlaging van de werkingskosten en 2 percent minder investeringen. Bij de vermindering van het aanbod wordt 32 percent van de inspanning gehaald, met name 20,8 miljoen euro. 27 percent daarvan bestaat uit een vermindering van de programma's, 5 percent uit afslanking van het personeel. In eerste instantie lag die verhouding heel anders: er was meer besparing voorzien op aanbod en minder in efficiëntiemaatregelen. Het rechtstreekse gevolg daarvan was dat er meer mensen zouden moeten afvloeien. De mildering van de korting op het aanbod zorgt voor een 'inverdieneffect' van 44 vte. Om die resultaten structureel te bereiken zullen op het te volgen efficiëntiepad een aantal van de zaken die zijn aangehaald, mee in discussie worden gebracht.

De *commissievoorzitter* dankt de sprekers voor hun interessante uiteenzetting. Hij stelt dat de discussie over het besparingsplan van de VRT ongetwijfeld nog ter sprake zal komen tijdens de verdere commissiewerkzaamheden.

Carl DECALUWE,
Bart TOMMELEIN,
verslaggevers

Philippe De Coene,
voorzitter

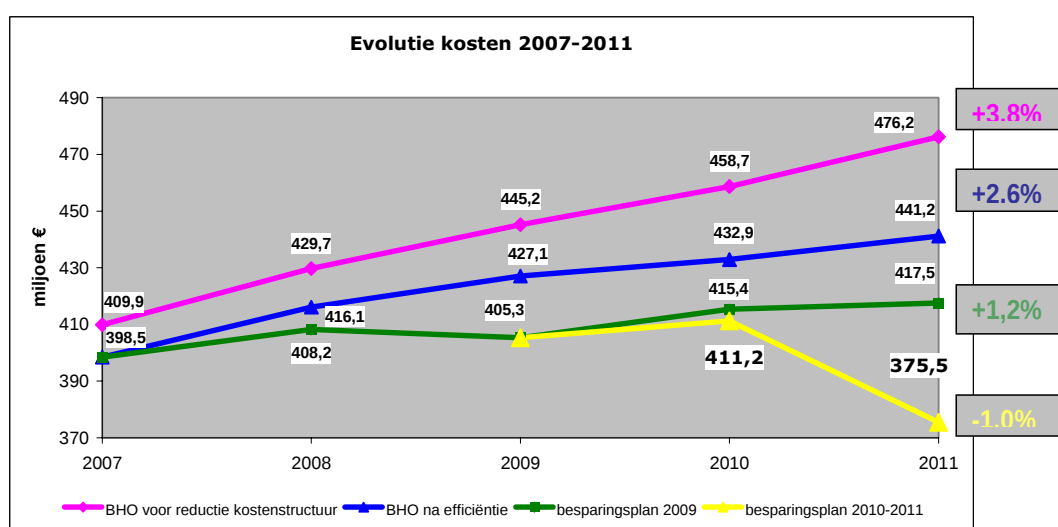
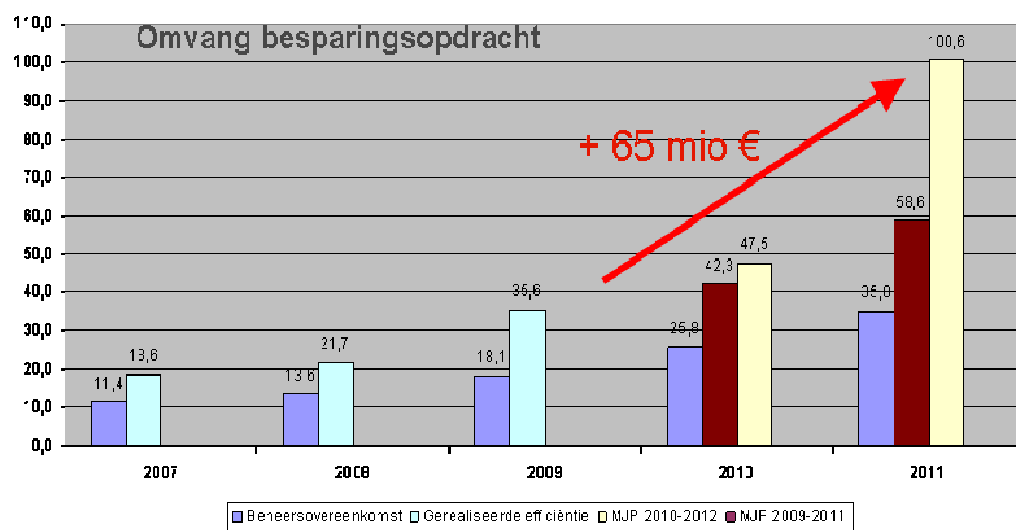
Gebruikte afkortingen

ACOD	Algemene Centrale der Openbare Diensten
ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
BBC	British Broadcasting Corporation
EPRO	extern geproduceerd programma
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
IPRO	intern geproduceerd programma
RTBF	Radio Télévision Belge Francophone
VRM	Vlaamse Regulator voor de Media
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
vte	voltijdsequivalenten
VSOA	Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt

BIJLAGE:

Enkele cijfers in verband met het besparingsplan van de VRT

Mediacommissie van 6 juli 2010: gedachtewisseling besparingsplan VRT

Overzicht besparingsplan

